

Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
« Центр развития ребенка – детский сад №2 «Сандаара» с. Аппаны
Республики Саха(Якутия)»

Оболорго тыл сүһүөбүн тутулун оонньуу нөңүө билиһиннэри

Эверстова Любовь Павловна
Ноева Сахаяна Афанасьевна

Улэм актуальноба:

Билиңни сайдыылаах үйэҕэ биһиги тылбытыгар-өспутугэр, быһыыбытыгар-майгыбытыгар нуучча, омук тыла өтөн киириитэ ордук диринээтэ. « Билигин үөрэхтээх саха сахалыы толкуйдаабат, нууччалыы халыбынан толкуйдуура судургу буолла» диэн суруйаллар. Билигин үөрэх сайдан, кинигэ, хаһыат дэлэйэн аныгы киһи кэпсэтэр халыыба кинигэ стилигэр чугаһаан, дын сахалыы кэпсэтии ураты бэлиэтэ ингэн-сүтэн иһэр. Оҕолор кэпсэтиилэригэр саха тылын дэгэтэ, этигэн дьобура көстүбэт буолбута раатта. Дьон икки тылы булкуйан сангарар, суруйар буолбута үгэскэ кубулуйда. Туох да диэн, хайдах да гынан билигин нуучча тылыттан күрүөлэнэр-быһанар кыахпыт суох. Онон бэйэбит өйдөөн, нуучча тылын солуута суох туттары аһыйатыахпытын, бэйэбит санабытын, сурукпутун-бичикпитин кэтэнэн көрүөхпүтүн сөп.

Улэ сыала

Дидактической оонньууларга манньк сыаллары туруордубут:

- О5о билэр-керер, санарар ке5ун тардыы.

Субуех тутулун сепке истэн санаралларын ситийии.

Туттар тыл саппааьын байытыы.

Биьиги улэбитигэр манньк соруктар тураллар:

1. Тыл былчыннарын артикуляционнай гимнастика ненуе эрчийии;
2. Тарбах былчыннарын сайыннарыы;
3. Ситимнээх сананы сайыннарыы;
4. Бол5ойон истэр дьобуру сайыннарыы;
5. Бол5омтолоох буолууну, ейге тутар дьобуру сайыннарыы;
6. Кылгас субуехтэри аа5арга дьулуьуу

Үөрэтэр:

дидактической ооньуулар ис хоһооннорун
таба өйдүүргэ, ыйытыыларга чуоккай
эппиэти булан биэрэргэ үөрэтиэхтээхтэр.;
Дор5оону арааран истэргэ, иитээччи
туруорар ыйытыытыгар сепке толору
эппиэттииргэ салгыы уерэтии. Бэриллибит
этиини ситэрэн этэргэ салгыы уерэтии.
Тулалыыр эйгэ5э, сирдэтинэр уеруйэхтэрин
чинэтии

Сайынарар:

- Дидактической ооньнууларга түргэнник толкуйдуур дьобуру, булугас өйү-санааны сайыннары; оҕо ситимнээхтик сангарарын, интириэһин тардыы, болҕойон истэри ситиһии;
- Ситимнээх санааны сайыннары. Оҕо керер болҕомтотун, ейугэр онорон керер дьобурун салгыы сайыннары.

Иитэр:

- ❖ Иллээхтик ооньнуурга, аһыныгас буоларга, бэйэ бэйэбэ көмөлөһө сылдьарга иитии;
- ❖ Сорудабы ейдеен истэр, толорор интэриэһи иитии.
- ❖ Бу курдук бийиги дидактической ооньнуу нунуе суьуех тутулун сепке санаралларыгар улэлэстэхпитинэ оҕо чуолкайдык санарарын ситиьиэхпит.
- ❖ Ол курдук бийиги суьуех тутулун сепке санарарыгар араас дидактической ооньнуулары айбышпыт.

«Дорџоонноох оџолор»

Бэлэмнэний улэ:

Уолаттарга, кыргыттарга сыхай куклалара онобуллар. Онно дорџооннорун буквалара сыыста сылдбар. Уолаттарга бутэй дорџоонноох сыхай кукла, кыргыттарга абаџас дорџоонноох сыхай кукла ананыллар.

Сыала:

Оџолор кылгас, уун абаџас дорџоону, бутэй дорџоону араара истэллэрин ситийи.

Быраабылата:

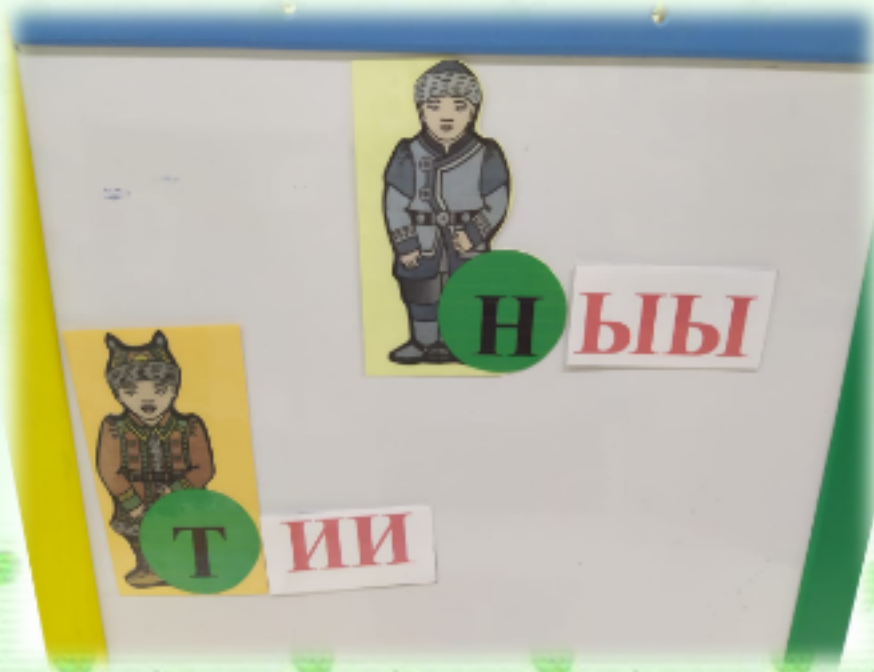
Кыргыттыр абаџас дорџооннор, уолаттар бутэй дорџооннор буолаллар. Хас биирдии оџоџо сыхай кукла бэриллэр. Этиллибит суьухтэргэ, кылгас тылларга бэйэлэрин дорџооннорун болџойон истэн дорџоонноох сыхай куклаларын илдэ тахсаллар. Уонна ким дорџооно иннигэр кэннигэр турарын быбааран магнитнай доскаџа сыьыары уураллар. Онтон суьуеџу эбэтэр кылгас тыллары ааџаллар.

«Сыдыааа сырдат»

Сыала: О5о ханас етуттэн ойууну талан уна етуттэн ойуутун тыла сепке фишканнан бэлиэтэммит тылы сепке баттаан онорорун ситиьи.

Быраабылата:

О5о талбыт хартыынатын фишкатын булан сепке туруордабына фонарик уота умайар.

« СУҮУӨХ ЛАБИРИНА »

Сыала:

Оболор талан ылбыт сууехтэриттэн тылы табаара уерэнэллэрин ситиьии.

Быраабылата:

5-6 обо ооннуур. Темаларынан сууехтээх тыллар ячейкаба угулла сылдыаллар. Ону оболор бэйэлэрэ бабаларынан темаларын талаллар.

Сууехтэр кирпиччэлэргэ сурулла сылдыаллар. Бастакы обо биир сууехтээх кирпиччэни ылар уонна лабирин суолугар анньар. Атын оболор ол сууехтэн ханнык тыл тахсарын кемелеен быбаара охсоллор уонна ханнык обоо ол сууех баар да ол обо бастакы сууеххэ сыьыары уураар. Ыарырбаттахтарына иитээччи кемелеьер. Ким сууебэ эрдэ буппут обо кыайылаабынан тахсар.

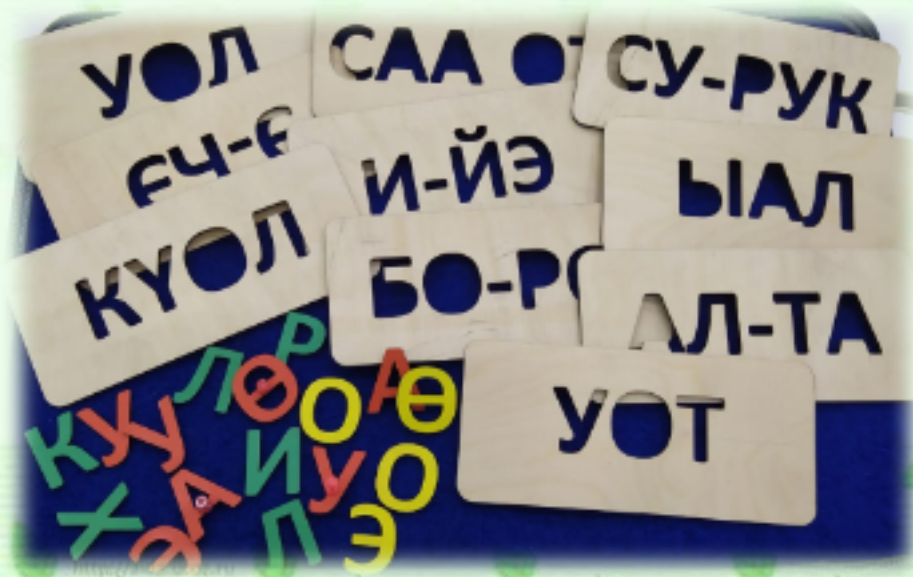
« СУБҮӨХТЭРИ УУРАН ТЫЛЛАРДА ТАҢААР »

Сыала:

О5о иитээччи эппит тылын дор5ооннорун ейдеен истэн букваларын булан туруортуурун ситийи.

Быраабылата:

О5о иитээччи эппит тылын дор5ооннорун ейдеен истэн тыл хонуутуттан карточканы ылан букваларын булан туруортуур. Ким бастаан буквалары туруорбут ол о5о кыайар.

«Суьуех тутулугар оонньуу»

Сыала: Хартынананы керен тыллары сепке санаралларын ситиьии .

Карточкаларга араас морудахтар бааллар.

Холобура:

Иитээччи о5о иннигэр хартынананы уурар.

1.Итээччи: - Мин тыллары а5ыйах ахсаанынан этиэм ону эн хартынаттан булан элбэх ахсаанынан этэ5ин.

2.О5о5о быьаарабыт: - Хартына5а арай эн эбиккин .
Тугу гына сылдьа5ын?

3.Атын карточка5а о5о бэйэтэ ыйбыт хартынаттын чуолкайдык сепке санарарын ситиьии.

